

LEO VARDIASHVILI

**SUUREN
METSÄN
REUNASSA**

BAZAR

LEO VARDIASHVILI

**SUUREN
METSÄN
REUNASSA**

Suomentanut Juha Ahokas

BAZAR

Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

Suomentanut Juha Ahokas
Englanninkielinen alkuteos *Hard By a Great Forest*
© Leo Vardiashvili, 2024

Katkelman Grimmin Satukirjasta suomensi Riitta Mäyrälä (WSOY, 1990)
Shakespearen säkeitä suomensivat Matti Rossi (Macbeth, WSOY, 2008)
ja Paavo Cajander (Romeo ja Julia, WSOY, 1953)

Kannen suunnittelu Sanna-Reeta Meilahti

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-376-982-3

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa.

Vanhemmilleni - Tinalle, Malkhazille ja Ketinolle.
Voisin elää tuhat vuotta, eikä minulla edelleenkään olisi
teidän rohkeuttanne.

”Historiaton ihminen on kuin juureton puu.”

– ANZOR SULIDZE

1. LUKU

MISSÄ EKA ON?

”Missä Eka on?” kysyimme varmaan tuhat kertaa. Eka jäi kotiin, jotta me muut voisimme paeta.

Sota näet vie voiton miltei kaikesta. Arkihuolet unohtuvat, kun kotikadulla ryhdytään räiskimään AK-47-sarjoja. Kuulimme tulitusta yöllä ja näimme aamulla messingin kimaltelevan jalkakäytävien halkeamissa, aivan kuin pilvistä Tbilisin yllä olisi satanut hylsyjä. Siitä voisi vielä selviytyä.

Mutta kun panssarivaunun harhautunut ammus rikkoo äänivallin makuuhuoneen ikkunoiden alla, jatkaa ujeltaen matkaa ja vie mennessään puolet ruokakaupasta ja sen yläpuolella asuneen perheen, sitä alkaa tehdä suunnitelmia. Vanhempamme, Irakli ja Eka, ryhtyivät suunnittelemaan pakenemista, vaikka sitten perhe hajoaisi. Maasta pois pääseminen tarkoitti hämäräperäisiä lahjuksia, varastettuja matkustusleimoja ja väärennettyjä todistuksia. Rahat, jotka perheen onnistui haalia kokoon, riittivät tuskin toiselle vanhemmalle ja meille lapsille. Ekalla ei edes ollut passia. Yhdessä emme voineet maasta poistua.

Sillä välin sisällissota kiihtyi, luodinreikiä ilmestyi tuttuihin paikkoihin, kukaan ei jaksanut niistä enää edes hämmästyä.

Meidän oli lähdettävä. Eka jäi, ja me pojat pakenimme Iraklin kanssa.

Sillä tavalla Sandro ja minä jäimme äidittömiksi. Olin kahdeksan ja Sandro minua kaksi vuotta vanhempi. Siinä iässä kahden vuoden ikäero oli kuin valtava kokemusten meri. Siitä huolimatta Sandrolla ei ollut mitään käsitystä äidittömyydestä, eikä sitä ollut minullakaan.

Meitä ei otettu fanfaarein vastaan Yhdistyneen kuningaskunnan ja kapitalismin rannoille. Meidät sijoitettiin saman tien pakolaisten vastaanottokeskukseen Croydoniin. Tuon kylmän varastorakennuksen käytävillä, kerrossänkyjen ja yhteisvessojen välissä, kuljeksi hermostuneita ihmisiä ruokakuponkejaan hypistellen.

Lopulta jossain syvällä sisäministeriön koneistossa rattaat alkoivat pyöriä, valo syttyi näyttöruutuun ja kansioomme kirjoitettiin ”Tottenham, N17”.

Noina varhaisina päivinä ponnistelimme eteenpäin meile vieraassa kaupungissa. Tottenham 1990-luvulla ei ollut kuvitelmiemme Lontoo. Siellä ei näkynyt silinterihattuja, ei Holmesia eikä Watsonia, ei hienoja naisia eikä herrasmiehiä, eikä siellä tarjoiltu teetä iltapäivisin. Ei ainakaan meille.

Me elimme eri Lontoossa. Meidän Lontoossamme ihmiset kiroilivat ja syljeksivät, ryyppäsivät, riitelivät ja purskahitivat ivalliseen nauruun. He lausuivat outoja sanoja murteella, jota meidän oli vaikea ymmärtää. He kävelivät kumarassa, heitä painoivat ruokittavat suut, erääntyvät laskut ja tili-päivät, joihin oli vielä ikuisuus.

Isämme käveli heidän joukossaan. Meidän Iraklimme – mies, joka oli joutunut merelle ilman kompassia ja etsi naista, jonka oli menettänyt kahdesti. Ensimmäisen kerran hän oli menettänyt Ekan salaperäisyyden verhoamassa avioerossa.

Toisen kerran sodassa, joka yhdisti ja erotti heidät yhdessä henkäyksessä.

”Missä Eka on?”

”Pian, pojat. Saamme hänet takaisin”, Iraklilla oli tapana sanoa. Lupaus ei ollut vielä valhe.

Irakli raatoi hullun lailla hankkiakseen Ekalle matkarahat. Hän poimi hedelmiä, maalasi seiniä ja täytti hyllyjä varastoissa, hikoili ja uurasti nimettömissä ja ikkunattomissa tehtaissa ympäri Pohjois-Lontoota.

Nuo työpaikat uuvuttivat hänet salakavalasti, tuhoisin seurauksin. Katselimme, kun hän kului loppuun. Kerran hän nukahti pöytään lusikka kädessään. Kyllä meitä sitten nauratti. Toisinaan sitä nauraa asioille vain riistääkseen niiltä vallan.

On vaikeaa säästää tuhansia puntia muutama punta ja penni kerrallaan. Vielä vaikeampaa on lähettää kokoon raapimansa rahat maahan, jossa taistelut riehuvat kiivaina. Georgia söi itseään elävältä; siellä ei ollut mainitsemisen arvoista pankkijärjestelmää eikä toimivaa postilaitosta. Ne meistä, joiden oli onnistunut paeta, eivät ole olleet erityisen innokkaita palaamaan sota-alueelle.

Jotenkin Irakli löysi jonkun, joka palkkiota vastaan oli valmis lentämään takaisin. Tuolla pitkällä, laihalla miehellä oli rehellinen katse. Hän vaikutti rehelliseltä ja sanoi oikeat asiat. Piteli tupakkaa juuri tietyllä tavalla. Hän söi ja joi pöydässämme. Hän otti Ekalle tarkoitetut punnat ja pennit ja lähti hymyillen ja kätellen. Hetkeksi lakkasimme kyselemästä, missä Eka on.

En muista rehellisen miehen nimeä, mutta unissani hän on kuollut tuhansia kertoja käsieni kautta. Eka ei saanut koskaan rahojaan, emmekä me nähneet rehellistä miestä enää

koskaan. Irakli juopotteli, ja eräänä päivänä kuulimme makuuhuoneeseen, kun hän rikkoi sohvapöydän. Seuraavana päivänä näimme, että pöytä oli liimattu taas kokoon ja Irakli oli palannut töihin.

Hänen yrityksensä ostaa meille äiti muuttuivat yhä epätoivoisemmiksi. Kireitä puhelinkeskusteluja, joita käytiin toisinaan georgiaksi, toisinaan murteellisella englannilla; suljettu ovi vaimensi niitä, ja usein ne loppuivat lyhyeen Iraklin korotettua ääntään vihaisena.

Löysimme utoja vihjeitä ympäri asuntoa. Puhelinjohtaja oli repäisty pistokkeista, seiniin ilmestyi utoja lommoja, pankin karhukirjeitä oli revitty ja heitetty sohvalla ja rik-koutuneen astian palaset oli siivottu kiireesti niin, että yksi pieni siru oli jäänyt huomaamatta.

”Onpa isä kömpelö”, sanoi Irakli vain. ”Kömpelö, kömpelö.”

Emme ymmärtäneet sitä silloin, mutta ymmärrämme nyt. Irakli yritti ostaa Ekan vapaaksi. Eikä hän ollut lähelläkään onnistumista.

”Missä Eka on?” kysyimme, vaikka emme olisi halunneet kysyä.

”Minä selvitän asiaa, pojat.”

Melkein vuosi sen jälkeen, kun saavuimme Lontooseen, Sandro ja minä aloitimme koulun, ja se maksoi paljon. Vanha pesukone hajosi sinä talvena, ja uusi maksoi paljon. Irakli pudotti rakennuksella harkon varpailleen, eikä pystynyt käymään töissä kahteen laihaan kuukauteen. Sekin tuli kalliiksi. Jotain päätyi Ekalle, muttei koskaan riittävästi. Georgiassakin tarvittiin rahaa. Ja niin se jatkui.

Seuranneen kuuden vuoden aikana menetimme Ekan vähän kerrallaan. Menetimme hänet kaasua- ja kauppa-

laskuille, bussikorteille ja penaaleille, kirjoille ja koulu-
puvuille.

Iraklin lupaukset unohtuivat vähitellen, kunnes meille lopulta soitettiin aurinkoisena tammikuun aamuna. Eka oli kuollut. Huokaisimme huojentuneina ja vähän syyllisinä. Enää ei tarvinnut kysyä. Irakli saattoi lakata lupaamasta asioita, jotka osoittautuivat valheiksi.

Kun hivuttauduimme läpi kylmänkostean ja lumettoman brittitalven, tuntui kuin jokin olisi nujertanut Iraklin. Hän harhaili huoneeseen, katsoi ympärilleen ja poistui sanomatta sanaakaan. Hän katsoi televisiota mitään näkemättömin silmin, kylmennyt kahvimuki kädessään. Astioita ei enää kadonnut.

Isämme vanheni vuosikymmenen sinä talvena aivan silmiemme edessä. Syyllisyys sai hänen hiuksensa harmaantumaan, vaikka hän samalla tunsii helpotusta. Emme kertakaan nähneet hänen itkevän, mutta hän säntäsi usein ulos huoneesta kuin jotain kiireellistä asiaa toimittamaan.

”Onko sinuun koskaan iskenyt salama, ystäväiseni?” hänellä oli tapana kysyä, jos hänet kohtasi niihin aikoihin.

Hullu itäeurooppalainen, toinen saattoi ajatella – kuumeinen kiilto silmissä ja puheessa outo korostus, jota ei pysty sijoittamaan minnekään.

”On todennäköisempää, että ihmiseen iskee salama kuin että hän tapaa georgialaisen Georgian ulkopuolella.”

Ehkäpä kuulija tarjoutui naurahtamaan kohteliaasti.

”Tein laskelmat itse”, hän jatkoi ja naputti ohimoaan. ”Olet hyvin onnekas, ystäväiseni.”

Hänen silmänsä tuikkivat naurua.

”Mutta olet myös hyy-vin epäonnekas.”

Hän jäi odottamaan, että toinen kysyisi syytä hänen väitteeseensä.

”Koska todennäköisyys sille, että voitat lotossa, on huomattavasti suurempi. Sinusta olisi voinut tulla miljonääri, ystäväiseni. Sen sijaan sinä tapasit minut.”

Sitten hän nauroi sydämensä pohjasta. Niin tuo toinenkin.

”Annahan kun kaadan sinulle lasillisen. Se on vähintä, mitä voin tehdä.”

Ekan kuolemasta kertoneen puhelun jälkeen oli vaikeaa löytää oikeita sanoja, joilla puhua hänestä, ja vielä vaikeampaa oli lausua niitä ääneen. Niinpä teimme sanattoman sopimuksen: emme koskaan puhuisi äidistämme.

Sopimus palveli tarkoitustaan yksitoista vuotta. Mutta viime vuonna Irakli ryhtyi rikkomaan sitä. Hän alkoi puhua paikoista, joissa oli käynyt Ekan kanssa, puistoista ja kahviloista, joissa he olivat viettäneet aikaa, poluista ja kujista, joilla he olivat Tbilisissä kulkeneet. Päivä päivältä tulevaisuus kiinnosti häntä yhä vähemmän, ja hänen silmänsä kostuivat, kun hän ajatteli menneitä aikoja.

Hän tutki usein Tbilisin lentoja. Pari kertaa hän osti lipun, muttei käyttänyt sitä. Hän ei edes pakannut matkalaukkuja. Häntä tuntui pelottavan.

”Siellä kannetaan kaunaa haudankin takaa.”

Hän ei suostunut kertomaan, ketkä kaunaa kantoivat. Oletimme, että hän tarkoitti vanhoja ystäviä tai tuttavuuksia, joita olimme loukanneet pakenemalla, kun heillä itsellään ei ollut siihen mahdollisuutta.

Seuraavan tuhoon tuomitun yrityksen aikana hän pakkasi matkalaukun. Hän poistui jopa talosta. Mutta palasi muutamaa tuntia myöhemmin häpeissään ja lyötynä. Hän myönsi, että kun hänen lentonsa oli kuulutettu, hän oli vain istunut

lentokentällä ja katsellut, kun muut nousivat koneeseen. Kun hänen nimeään kuulutettiin, hän käveli ulos.

Silti jokaisella yrittämällä hän hivuttautui vähän lähemmäs määränpäättään, kunnes hän eräänä päivänä lähti Heathrow'lle eikä tullut takaisin. Kuulimme hänestä vasta Tbilisin lentokentältä. Ensimmäisissä raporteissaan Georgiasta hän jaaritteli hermostuksissaan, aivan kuin ei pystyisi täysin ymmärtämään, mitä oli tapahtunut.

”En voi uskoa, mitä näen. En voi uskoa tätä”, hän kertoi puhelimesta.

Sitä, mitä hän ei tarkalleen voinut uskoa, hänellä oli vaikeuksia selittää. Kumpikaan meistä veljeksistä ei painostanut häntä. Olimme molemmat vähän päälle kahdenkymmenen, meillä oli kummallakin oma elämä, eikä meitä erityisemmin kiinnostanut kauan sitten kadottamamme kotimaa.

Sillä välin hänen puhelunsa ja sähköpostiviestinsä alkoivat harveta, mutta emme kiinnittäneet siihen huomiota. Kunnes saimme hänen viimeisen viestinsä, ja meidän oli pakko:

Poikani,

Tein jotain, mitä en saa tekemättömäksi.

Minun on päästävä pois täältä, ennen kuin nuo ihmiset saavat minut kiinni.

Vuorilla voisin ehkä olla turvassa.

Jätin jälkiä, joita en pysty hävittämään. Älkää seuratko niitä.

Rakastan teitä parhaani mukaan.

Irakli

Viestissä ei ollut mitään järkeä. Jotain pahaa noissa sanoissa piili. ”Nuo ihmiset?” Kuka Iraklia ajoi takaa? Mitä jälkiä hän oli jättänyt? Jos taas puhutaan vuorista, suurin osa Georgiasta on yhtä helkkarin vuorta.

Soitimme ja lähetimme viestejä toisensa perään, mutta emme saaneet vastauksia. Sandro ahdisteli viikkokausia Tbilisin poliisia, Britannian suurlähetystöä, ketä tahansa kuka vain kuunteli. Hän onnistui jopa vakuuttamaan kodittomia auttavan hyväntekeväisyysjärjestön, joka ryhtyi levittämään julisteita ympäri Tbilisiä. Julisteissa oli Iraklin kuva ja viesti, jossa häntä pyydettiin ottamaan yhteyttä.

Levitetyistä julisteista välittyi jo vaikutelma menetetyistä tapauksesta, mutta en sanonut mitään Sandrolle. Iraklin etsiminen vei häneltä kaiken ajan. Ehkä Irakli näki julisteet tai sitten ei. Ehkä hän oli jo lähtenyt Tbilisistä siihen mennessä tai sitten ei. Sitä ei voinut mitenkään tietää, ei Lontoosta asti. Ja niin juuri Sandro ajatteli: hänen oli riennettävä apuun, kuten tavallista.

Hän matkustaisi itse Georgiaan. Jäljellä ei ollut sieluakaan auttamassa häntä – sukumme oli kadonnut niiden seitsemäntoista vuoden aikana, jotka olemme olleet poissa. Isoäidit, isoisät, sedät, tädit ja serkut olivat kadonneet kuin valo halvoista joulukoristeista. Emme pystyneet matkustamaan edes kenenkään hautajaisiin. Lähtömaahansa palaavat pakolaiset herättävät vähintäänkin kummastusta. Siihen mennessä, kun Eka kuoli, ei ollut enää jäljellä sukulaisia, jotka olisivat voineet kerääntyä hänen haudalleen. Emme edes tiedä varmasti, kuka hänet hautasi ja tarkkaan ottaen minne.

Kannettavaksi jäänyt murhe vaivaa mieltä. Kyse on ikivanhasta, perusuonteisesta vaistosta. Kun meille rakas ihminen

kuolee, on tärkeää, että saamme siitä *todisteen*. Sen vuoksi hautajaisia järjestetään. Ne ovat omaksi parhaaksemme.

Ehkä jokin muinainen, pahansuopa olento on kironnut sukumme. Tai sitten ei. Kummassakin tapauksessa Ekan puoli suvusta - Sulidzet - kuoli nopeasti. Iraklin puoli - Donaurit - oli jo häviämässä ennen kuin pakenimme Tbilisistä. Nuo ovat minun kaksi puoltani. Olen puoliksi Eka ja puoliksi Irakli. Kuten nimeni kertoo: Saba Sulidze-Donauri.

Tuon murheen painamana elin elämäni Lontoossa ajatellen alituisen kuolleita. Mitä he mahtoivat tehdä iltaisin? Sitten muistin, että he olivat poissa - kuin kaikuna ensimmäisestä kerrasta, jolloin tiedon kuulin. Bitin kokoisena sydänsuruna.

En saanut heitä enää mielestäni. Näin heistä vilahduksia tuntemattomien kasvoissa, kuulin heidän äänensä maanalaisen aseman jyrinän läpi. Ajatusteni välissä kuolleet heräsivät viekkaasti eloon. Pidin siitä.

Kuvittelin, mitä Lena saattaisi sanoa jossain tiettyssä tilanteessa. Tai Eka tai Anzor tai Surik. Ei mennyt kauan, kun heidän äänensä ujuttautuivat pääni sisään. Puhuin heille tarpeen tullen, ja pian he alkoivat vastailta minulle.

Anzor-eno, supersankarini, joka opetti minulle kaiken hyödyllisen, minkä tiedän. Hän lahjoitti kaksi sormea ”sosialismin aatteelle” neuvostoliittolaisen autotehtaan viallisen hydraulipuristimen ääressä. Hän puhui minulle järjen äänellä, hitaasti ja rauhoittavasti.

Lena, elämäntavoiltaan spartalainen isoäitini. Kaksi maailmansotaa, stalinismin keskeytyksettä jatkunut mieliteenmuokkaus, kommunistien pioneerileirit ja saksalais-sotilaiden luodit takoivat hänen selkärangastaan terästä.

Eka, äitini, joka jäi kotiin, jotta hänen lapsensa voisivat paeta. Meidän kummankin sydän särkyi joka kerta, kun vaihdoimme kuulumisia puhelimesta.

Surik, juoppo naapurimme ja ensimmäinen ystäväni. Hän oli kuin isovelji Ekalle ja sai minut aina nauramaan, tapahtui mitä hyvänsä. Surik puhui minulle aina kun hänestä tuntui siltä.

Nino, synkimmän salaisuuteni vartija. Sisareni kaikin merkityksellisin tavoin paitsi syntyperältään. Hänen ääntään oli vaikein vaihtaa.

Tiesin, että oli julmaa pitää nuo karkeat karikatyyrit hengissä, kuoleman odotushuoneessa ikuisesti. Yksi kerrallaan vaiensin heidät lopullisesti. Se sattui minuun aivan yhtä paljon kuin heihin.

Joka tapauksessa kukaan ei olisi odottamassa Sandroa Tbilisissä. Hän ei voinut kuitenkaan jättää Iraklia sinne yksin. Tuolloin jo melkein kolmikymppinen Sandro kulutti aikaa turhanpäiväisessä valtionvirastossa vailla ylenemismahdollisuuksia. Hänellä ei ollut muuta kuin kirjoja ja vuokra-asunto. Niinpä hän eräänä päivänä pani tauolle elämänsä Lontoossa, pakkasi laukun, osti menolipun Tbilisiin ja häipyi.

Aluksi juttelimme päivittäin. Hän kertoi vaikeuksista, joita hänellä oli Iraklia jäljittäessään. Koska Sandron georgialainen sukunimi – *Sulidze-Donauri* – koristi hänen uutuutaan hohtavaa Britannian passiaan, hän ei saanut paljonkaan apua Georgian poliisilta.

Iraklilla oli hänelläkin Britannian passi. Pian kävi selväksi, että poliisi ei suostunut panemaan tikkua ristiin, ellei Britannian lähetystö painostanut siihen. Britannian lähetystö ei sekään ollut halukas ottamaan niskoilleen juttua, josta Georgian poliisin olisi pitänyt huolehtia.

”Joskus ihmisiä vain katoaa”, paikallinen rikosetsivä sanoi Sandrolle ja hymyili. Etsivässä oli jotain epäilyttävää, Sandro kertoi minulle.

Sandro aloitti omat tutkimuksensa sieltä, missä asuimme ennen: Sololakin pölyisistä sokkeloista. Hän kuljeksi ränsistyneillä kaduilla ja rapautuvissa rakennuksissa. Joku Iraklin tuntomerkkeihin sopiva henkilö oli nähty naapuruston hämäräperäisissä baareissa. Vihje ei vienyt sen pidemmälle.

Sandro liimasi seiniin satoja julisteita. Yhä edelleen turhaan. Hän löysi retkeilymajan omistajan, joka tunnisti Iraklin kuvasta. Ehkä Irakli oli yöpynyt majassa kuukausia sitten tai sitten ei. Taas yksi umpikuja.

Eräs kauppias muisti Iraklin varmasti, mutta vain koska Irakli oli rynnännyt hänen pieneen kauppaansa ja kysynyt retkeilyvälineitä.

”Mies näytti olevan poissa tolaltaan”, kauppias kertoi Sandrolle. ”Halusi ostaa teltoja ja makuupusseja, vaikka minä myyn savukkeita ja lehtiä.”

Sandro alkoi puhua Lontooseen paluusta. Hän oli ollut Tbilisissä viikkokausia täysin yksin etsien jälkiä, joita Irakli oli jättänyt kaupunkiin mahdollisesti kuukausia aiemmin. Hän kaipasi epätoivoisesti johtolankaa, vihjettä, mitä tahansa minkä turvin voisi jatkaa tutkimuksiaan. Ilmeisesti hän löysi etsimänsä, koska juuri silloin jotain muuttui.

Sandron sähköpostiviestit alkoivat lyhentyä, aivan kuten Iraklin viesteille oli käynyt. Hän ei suostunut puhumaan puhelimesta. Hän myi kannettavan tietokoneensa ja ryhtyi kirjoittamaan vain internetkahviloissa. Silloinkin vain muutama sana kerrallaan.

Viimeisessä sähköpostiviestissä, jonka sain häneltä, luki näin:

Löysin leivänmurun Iraklin polulta. Hänen vanhasta asunnostaan Sololakissa. En ehdi kertomaan tarkemmin.

Lähetän viestin, kun tiedän enemmän.

Sandro

Ja siinä kaikki – en ole kuullut Sandrosta sen jälkeen. Viikkoja on kulunut ilman mitään merkkejä hänestä. Epätoivoiset sähköpostiviestini ja puheluni Georgian poliisille, Britannian suurlähetystölle tai Tbilisin sairaaloihin eivät olleet johtaneet mihinkään. Koko sen ajan tiesin, mitä olisi tehtävä. En vain halunnut katsoa totuutta silmiin...

No, täällä minä nyt olen, katsomassa totuutta silmiin. Istun taksissa keskellä Tbilisiä Georgiassa. Kuskini, hänen nimensä on Nodar, polttaa tupakkaa ketjussa kuin hänen henkensä riippuisi siitä. Tbilisissä tapahtuu jotain outoa. Minusta tuntuu kuin minulta olisi jäänyt huomaamatta jotain tärkeää – jotain mistä minulla ei ole mitään tietoa. Kaduilla on paljon ihmisiä tähän aikaan illasta. Heitä on kerääntynyt katulamppujen ja penkkien luo, he polttelevat ja juttelevat ja vilkuilevat taakseen. Jotain on vialla.

Mitä syvemmälle Tbilisiin pääsemme, sitä oudommaksi kaikki muuttuu. Kadunkulmissa on tyhjiä poliisiautoja, ja niiden valot vilkkuvat ääneti. Nodar ajaa ohi pysäköityjen kuorma-autojen, joiden lavalla on pinossa mutaisia, koirilta näyttäviä eläimiä.

”Ovatko nuo koiria?” kysyn.

Nodar ei ole kuulevinaan kysymystäni tiiraillessaan tuulilasini läpi. Edessäpäin poliisiauto estää kulkumme. Auton takana lainehtii ja kimaltelee vettä paikassa, jossa sitä ei pitäisi

olla. Yhtäkkiä Nodar väistää lietettä, jota on jostain ilmestynyt tielle. Kosteaa lieju vaimentaa auton jousien räminää. Juuri silloin käännän katseeni ja näen sen.

Tiellä suoraan edessämme seisoo sarvikuono. Nodar rypistää otsaansa, kumartuu ja painaa jarrua. Sarvikuono kääntää valtavan päänsä pois päin Nodarin etuvaloista tavalla, jossa on outoa kyllä jotain varsin inhimillistä. Eläimen takana on hajotettu kaupanikkuna, lasinsirpaleita ja kromia. Särkyneessä kyltissä lukee ”Swatch”. Tyylikäs pieni näyteikkuna on ulostanut sähkövät sisuksensa jalkakäytävälle. Sen täytyy olla sarvikuonon työtä.

”Onko tuo jumaliste sarvikuono? Keskellä tietä?”

Pieni joukko ihmisiä seisoskelee turvallisen etäisyyden päässä ja katselee eläintä. Poliisi lähestyy meitä ja viittoilee ajamaan eteenpäin.

”Ei sarvikuono. Boris.”

”Mitä?”

”Virtahepo-Boris.”

Nodar hymyilee ovelasti.

”Ei, tarkoitan, että miksi se on täällä?”

Nodar kääntää kaljuuntuvan päänsä minua kohti. ”Sinä et tosiaan taida tietää?” hän sanoo ja naureskelee.

”Tietää mitä?”

”Täysi sekasorto, veliseni. Eilinen tulva vei eläintarhan mennessään. Kaikki eläimet pakenivat. Lentokentän luona jolkuttaa susia vapaana, hyeenoina on irti, strutseja juoksentelee ympäriinsä, Mtkvarissa on pingviinejä, tiikeri Sololakissa.”

Nodar luettelee eläimiä samalla kun tiirailee ikkunan läpi ja kääntelee rattia kämmenellään. Savuke roikkuu hänen huuliltaan, kun hän hivuttaa auton Virtahepo-Boriksen ohi.

”Tervetuloa Georgiaan.”

KOTIMAAN KÄTKETTY TOTUUS

Vuonna 2008 georgialainen Sulidzesin perhe joutuu jättämään kotimaansa, kun Venäjä hyökkää Etelä-Ossetiaan. Kaksi vuotta myöhemmin Lontoossa perheen jäsenet edelleen käsittelevät kaikki tahoillaan sodan jälkiä, saamatta rauhaa menneisyydeltä.

Perheen pää Irakli päättää palata takaisin kotiseudulleen, mutta lentokoneen laskeuduttua Tbilisiin hän katoaa jäljettömiin. Kun perheen vanhin poika Sandro lähtee jäljittämään isää, katoaa hänkin. Pikkuveli Saban tehtäväksi jää selvittää, mitä tapahtui. Menneisyyden haamut seuranaan, muuttuneessa maassa täynnä arvaamattomia vaaroja, hänen on selvitettävä perheensä kohtalo ennen kuin on liian myöhäistä.

Leo Vardiashvilin surullisen kaunis esikoisteos *Suuren metsän reunassa* on paitsi vangitseva mysteeri myös harvinainen ikkuna sodan runtelemaan maailmankolkkaan ja niihin rikoksiin, joita ihminen kykenee toista ihmistä kohtaan tekemään.

ISBN 978-952-376-982-3

84.2

www.bazarkustannus.fi